

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי

אגף בכיר השירות | אגף א' לחינוך
הפסיכולוגי ייעוץ | הגיל הרך

ימי זיכרון ויום העצמות

ליווי רגיש ותואם גיל של ילדי גני הילדים ב"חודש התקומה תשפ"ו" – המלצות לצוותי הגנים

מנהלות גן יקרות,

החל מתאריך כ"ה בניסן תשפ"ו 12.4.26 תציין מערכת החינוך את "חודש התקומה". במהלך החודש יחולו יום הזיכרון לשואה ולגבורה, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ולנפגעי פעולות האיבה, יום העצמות, ל"ג בעומר ויום ירושלים. חודש התקומה יסתיים בתאריך א' בסיון תשפ"ו 15.5.26 עם ציון יום האחדות.

הילדים חוזרים ללמידה ופעילות חינוכית בתנאי לחץ ובהתאם להנחיות פיקוד העורף היישר לחודש תקומה וימי הזיכרון תשפ"ו שצפויים להיות כואבים כתמיד אך גם מורכבים במיוחד לאור תקופת "שאגת הארי".

חשוב לזכור שגם לפני היציאה לחופשת הפסח והאביב הילדים חוו תקופה ארוכה של למידה אשר התקיימה כשמירה על קשר מרחוק, שיבושי שגרה ואתגרים רגשיים ולימודיים.

ציון החגים והמועדים בגני הילדים מאפשר פיתוח זיקה ושייכות לקהילה ויצירת אווירת חג או מועד. החגים, המועדים וימי הזיכרון הם חלק בלתי נפרד מההוויה החינוכית, כבר בגיל הצעיר. בתכנון הפעילויות לחודש תקומה, נדרשת רגישות מיוחדת וחשוב יהיה לפעול מתוך מודעות וכבוד לכל באי הגן ילדים, הורים ואנשי הצוות ובמיוחד למעגלי הפגיעות בקהילת הגן.

רגע לפני שתקראו את המסמך אנו מזמינים אתכן לעצור לרגע ולזהות מה מעוררת בכן המחשבה על ימי הזיכרון הקרבים ובאים. חשוב שתהיו קשובות לליבכן ולתחושות שיצפו בכן, ושתתנו מקום לחוויה האישית שלכן; לדאגה, לכאב, לאובדן, לצער שחוויתן אתן או שחוו הקרובים לכן **ולתקווה שאתן מחזיקות.**

מה נבקש להנכיח ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ופעולות האיבה תשפ"ו?

הבעת תמיכה

יתכן שיום הזיכרון פוגש כאב אישי ויומיומי של משפחות בקהילת הגן שלנו והן זקוקות לנכחות, לנחמה ולליווי מדויק ורגיש **טרם היום, במהלכו ולאחריו.**

מקום לעצב

יום זה מאפשר לקהילת הגן להתחבר לעצב בהתאמה לגיל לשלב ההתפתחותי של הילדים. ובהתאם למאפייני הקהילה

חיבור לתקווה

שיח ומחשבות על תקווה וחיבור ליום שאחרי המלחמה, מחשבות על חיים מוגנים של ביטחון ויציבות.

הבעת הערכה לכוחות הביטחון

נבטא הערכה והוקרה לחיילים, לאנשי המילואים, לשוטרים, לכוחות הביטחון ולאנשי הקבע

בהיותכן חלק מהמבוגרים המשמעותיים בחיי ילדי הגן, הרי שאתן מהוות עבורם מקור לביטחון בימים של שגרה ובימים של מלחמה ומשבר. את המציאות שהם קולטים מפרשים הילדים דרך עיני המבוגרים המשמעותיים בחייהם שתפקידם **לסייע בקבלת המידע בהתאמה לגיל ולשלב ההתפתחותי**, לתווך את המידע וליצור אווירה מרגיעה ויציבה.

1 יש להיערך לחודש התקומה באופן המותאם לצורכי הקהילה ולמאפייני הגן. ככל שהצוות וההורים יהיו שותפים לתהליך כך הם יוכלו לחוש מעורבות ולראות בחודש זה הזדמנות לזיהוי כוחות ההתמודדות הקהילתיים.

2 עדכון מיפוי מעגלי פגיעות יסייע לאתר אנשי צוות, ילדים ומשפחות במעגלי פגיעות קרובים שזקוקים לרגישות גבוהה ולתשומת לב מיוחדת:

- קרוב משפחה שנהרג
- קרוב משפחה ששב מהשבי
- ילד גן ששב מהשבי
- קרוב משפחה פצוע
- קרוב משפחה מדרגה ראשונה בצבא, בקבע, בכוחות הביטחון או במילואים
- ילדים או אנשי צוות מפונים מביתם בעבר או בהווה
- ילדים ומשפחות המתמודדים עם משבר משפחתי מורכב

יש לגלות רגישות לכל הילדים והמשפחות במעגלי הפגיעות שתוארו ולילדים שמשפחתם מתמודדת עם משבר אחר. חשוב לתת מקום לדרכי ההתמודדות השונות של כל משפחה ולפעול בתיאום וברגישות. בכל התלבטות מומלץ לפנות למערך התומך של הגן העומד לרשותכן.

3 נשמור על שגרת יום מוכרת, אשר משרה על ילדי הגן תחושת ביטחון.

4 נגלה רגישות והכלה כלפי מגוון התגובות שיעלו ילדי הגן.

5 במידה שידוע מראש כי מי מנשות הצוות הקבועות תיעדר בימי הזיכרון מסיבות אישיות ומשפחתיות - חשוב לוודא שהמחליפה מכירה את התכנון וההנחיות החינוכיות לימים אלה.

6 נתכנן את המסרים החינוכיים באופן מותאם לקהילת הגן ולשלב ההתפתחותי של הילדים. יש להימנע משימוש בתכנים, המחשות פיזיות והצגת תמונות בעלות תכנים מאיימים.

7 הנחיות לקראת זמן הצפירה: צליל הצפירה עלול להזכיר את צליל האזעקות אותן חוו או עדיין חווים ילדי הגן. לכן יש להתכונן למנעד תגובות (בכי, רעד, חרדה, צעקה, היצמדות למבוגר) ולהכילן בחום וברגישות.

- נסביר מראש לילדים כי הצפירה שונה מאזעקה: אזעקה - מסמנת לנו להגיע מהר למרחב מוגן, צפירה - מסמלת עבורנו דרך לזכור ולכבד חיילים, שוטרים ואזרחים שכבר אינם עמנו.
- צוות הגן יהווה מודל לעמידת דום ויציע לילדים להצטרף אליהם ולעמוד לצידם, אך אין לצפות מהילדים לעמוד דום או לבטא עצבות.
- בזמן הנכון, חשוב להזכיר לילדים כי הצפירה תתחיל בעוד דקות ספורות.
- ביום השואה - ניתן להכין את הילדים באותו הבוקר.
- ביום הזיכרון לחללי מערכות צה"ל - מומלץ לשוחח עם הילדים על הצפירה ביום הלימודים של ערב יום הזיכרון כיוון שיש צפירה באותו ערב ולהזכיר את הצפירה גם ביום הזיכרון עצמו.

8 הצעה לזמן הצפירה לשיקול דעתן של נשות הצוות:

- לקיים את המפגש בתוך מרחב מוגן - בהתאם למאפייני הישוב והאוכלוסייה.
- ניתן לחשוף את הילדים לצליל הצפירה, כהטרמה סנסורית שתעזור לוויסות בזמן אמת.
- אפשר לעמוד יחד ולהחזיק ידיים, לחבק בובה, לטפל / לעזור לבובה.

9 לאורך תקופה זו חשוב לגלות רגישות לכאב משפחות מקהילת הגן אשר מתמודדות עם השלכות התקופה. חשוב לשתף את הורי הגן באשר לדרך ולאמצעים החינוכיים בהם נשתמש להכנת הילדים לקראת ימי הזיכרון על מנת לייצר ולשמר שפה אחידה במסרים של הבית והגן. המלצה למכתב עבור הורי הגן תוכלו למצוא בקישור זה.

באזורים בהם לא יחזרו ללמידה פיזית יש להפעיל שיקול דעת לגבי בחירת התכנים ואופן ציון ימי הזיכרון.

בהתחשב בנסיבות ומתוך הבנה כי איננו נמצאות פיזית עם הילדים ולא נוכל לעקוב, להתבונן על מנעד תגובותיהם חשוב לתווך ולהתאים ברגישות את התכנים.

מומלץ לשוחח על הכוח שיש למדינת ישראל לצמוח ולהתפתח ולהיזכר עד כמה אנו גאים בה. נציין את כוחות הביטחון ששומרים עלינו ונזכיר עד כמה אנו מודים להם.

נשוחח על החוסן הקבוצתי והאישי שיש לכל ילד וילדה ועל הכוחות שיש לנו כקהילת הגן לשמוח, לחגוג, להתמודד עם דאגות ולעזור זה לזה.

חשוב להעביר להורים את המכתב הייעודי לחודש תקומה על מנת שיוכלו להיעזר בהנחיות ולתווך לילדים את רוח הימים הללו ולהכין אותם לקראת הצפירה (יום השואה ויום הזיכרון).

במידה שהנושא עולה מהילדים או במידה שאת מרגישה צורך להכין את הילדים לקראת הצפירה – עשי זאת ברגישות ובקצרה: "ביום הזיכרון אנחנו זוכרים את כל החיילים, אנשי כוחות הביטחון וההצלה ששמרו עלינו ושאינם איתנו", "הצפירה היא הדרך לכבד ולהגיד תודה לחיילים שלנו וכוחות הביטחון וההצלה". במידה ובגן ישנם ילדים שאיבדו קרובי משפחה, בתאום עם המשפחה והילד מראש, חשוב להוסיף: "השנה במלחמה לצערנו _____ איבד את ..... . אנו רוצים לשלוח תנחומים וכוחות לכל המשפחות".

מומלץ לחבר את השיח למפגש שמפעיל את הילדים ומחזק את תחושת המסוגלות והחוסן האישי.

[זזים ופועלים יחד: ממלכתי](#) | [חמ"ד](#) | [החברה הערבית](#) | [החברה החרדית](#)

[יחד משחקים בדמיון: ממלכתי](#) | [חמ"ד](#) | [החברה הערבית](#) | [החברה החרדית](#)

[אנחנו עצמאים: ממלכתי](#) | [חמ"ד](#) | [החברה החרדית](#)

**מערכים
לחודש
התקומה**

המלצה
לשיח רגשי

פעילות עם
יצירת אמנות

המרחב
הפדגוגי –
יום הזיכרון

**המלצות לפעילות בימי הזיכרון
מטעם האגף לגיל הרך:**

נשות חינוך יקרות,

לאורך חודש התקומה חשוב להתחבר למשאבי ההתמודדות האישיים והקהילתיים. **להיזכר בכוחות ובחוסן** שלנו ובכל מה שמאפשר לנו **להחזיק תקווה** ולמצוא נחמה.

אנא שימו לב לעצמכן. שמרו על עצמכן ומצאו עמיתות, חברים או משפחה לדבר ולחלוק עמם הן את צער ימי הזיכרון והן את האופן בו ליווי הילדים והקהילה בתקופה זו משפיע עליכן. במידת הצורך ניתן תמיד לפנות גם למוקד הסיוע הרגשי של משרד החינוך (6312*).

בתפילה לשובם הביתה של כל החיילים והחיילות וכוחות הביטחון, להחלמתם של כל הפצועים והפצועות, ובתקווה לימים של ביטחון, יציבות ושלווה.

